

Rikksentorjuntaneuvoston seminaari: Turvallisesti yhdessä – hyviä malleja turvapaikanhakijoiden kohtaamiseksi 17.12.2015

Turvapaikkatilanteen haasteet kuntahallinnolle

Timo Kietäväinen
varatoimitusjohtaja

Turvapaikanhakijoiden vastaanotto

- Tilanne 10.12.2015 (SM): Turvapaikanhakijoita tullut 31 618.
- Sisäministeriö vastaa turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusten perustamisesta.
- On toivottavaa, että kunnalla olisi mahdollisuus ilmaista kantansa vastaanottokeskuksen perustamisesta kunnan alueelle.
- Maahanmuuttoviraston tulee informoida kuntaa sen alueelle perustettavasta turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksesta mahdollisimman hyvissä ajoin, jotta perustamiseen voidaan varautua ja jotta siitä voidaan tiedottaa.
- Valtio vastaa turvapaikanhakijoiden vastaanottopalveluiden kustannuksista.
- Kunnilla on velvollisuus järjestää turvapaikanhakijalapsille esiopetusta ja oppivelvollisuusikäisille perusopetusta.
- Perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään yleisesti. Rahoituksen epäkohtien korjaamiseksi on saatu lainmuutos.
- Monilla kunnilla on viikoittain kokoontuva valmiusryhmä, joka seuraavat tilannetta paikkakunnalla.

Vastaanottokeskuksesta kuntaan

- Kotoutumislaki: kunta ja ELY-keskus sopivat kuntaan osoittamisesta.
- Käytäntö: Vastaanottokeskuksista muutetaan kuntiin pääosin omaehtoisesti tai itsenäisesti kuntiin.
- Yhteistyö ja tiedonvaihto eri viranomaisten välillä välttämätöntä pakolaisten kuntiin siirtymisessä. Kuntien on voitava varautua kotouttamiseen.
- Siirtymisen kuntiin on tapahduttava "saattaen" tiiviissä yhteistyössä vastaanottokeskuksen, kunnan ja ELY-keskuksen kanssa.
- Asunotilanne ja kotouttamiseen käytettävät resurssit vaikuttavat kunnan vastaanottokapasiteettiin.
- Alaikäiset ilman huoltajaa tulleet tarvitsevat pitkäaikaisen tuen.
- Perheenyhdistämisen kautta tulevien kotoutettavien määrä moninkertaistuu.
- Hallitsematon muutto kuntiin: Asunnottomuus lisääntyy, asuinalueet eriytyvät, kotoutumisen alku viivästyy. Ongelmat keskittyvät suuriin kaupunkeihin.
- Kunnille maksettavat laskennalliset korvaukset eivät vastaa kustannuksia.

Kotouttamisjärjestelmän sekä valtion ja kuntien yhteistyön kehittämistarpeita 1/2

- Turvapaikanhakijoiden toimeliaisuuden ylläpitoon kiinnitettävä huomiota.
- Kotouttamistoimia oleskeluluvan saaneille tulee järjestää koko valtakunnan alueella.
- Riittävien resurssien lisäksi tarvitaan hyvää koordinoitua yhteistyötä valtion eri toimijoiden, kunnan sekä kirkon ja kolmannen sektorin välillä.
- Tiedon kulku varmistettava vastaanottokeskuksista kuntiin muuttavista kunnille ja ELYille.
- Muuttovalmennus on aloitettava vastaanottokeskuksissa heti myönteisen oleskelulupapäätöksen saamisen jälkeen.
- Panostusta alkukartoitukseen: alkukartoitus jo vastaanottokeskuksessa ennen kuntaan siirtymistä ja kuntaan tieto tuloksista.
- Alkukartoituksille tarvitaan valtakunnallinen ohjeistus ja malli.

Kotouttamisjärjestelmän sekä valtion ja kuntien yhteistyön kehittämistarpeita 2/2

- Haaste: Asunto – kotoutumiskoulutus – työpaikka –kohtaanto
- Työpoliittista kotoutumiskoulutusta tulee kohdistaa riittävästi sellaisille alueille, joilla on saatavissa alkuvaiheen asuntoja ja mahdollisuus työllistyä.
- Työn ja kielikoulutuksen yhdistäviä uusia muotoja on luotava yhdessä työnantajien kanssa. Kielikoulutus on keskeistä työllistymisen kannalta.
- Työ- ja elinkeinotoimistojen työllistämispalveluja on järjestettävä maahanmuuttajien työllisyyden parantamiseen seuduille, joille muutetaan.
- Yrityksille ja työnantajille on jaettava tietoa alueelle muuttavien osaamisesta ja mahdollisuuksista heidän työllistämiseensä.
- Maahanmuuttajan muuttaessa toiselle paikkakunnalle vielä kotoutumisaikana, on varmistettava, että tieto hänen tarvitsemistaan kotouttavista palveluista siirtyy kunnasta toiseen.

Kotouttaminen kannattaa

- Kotoutumisen kautta yhteiskuntaan. Tarvitaan hyvä varautuminen kotouttamiseen paikallistasolla.
- Työpoliittisen kotoutumiskoulutuksen ja muiden toimenpiteiden riittävyys, oikea-aikaisuus ja jatkumo varmistavat vaikuttavuutta.
- Henkilökohtaisia TE-palveluja kohdistettava maahanmuuttajien työllistämiseen.
- Riittävät kustannusten korvaukset kunnille pakolaisten vastaanottamisesta turvaavat kotouttamistoimien laatua sekä ehkäisevät ennalta ristiriitojen kärjistymistä kunnissa.
- Panostus kotouttamiseen saa aikaan säästöjä myöhemmin.
- Myönteiset asenteet työelämässä ja paikallisella tasolla tärkeää.

Viestintä ja tiedottaminen

- Maahanmuuttajien määrän kasvaessa tarve neuvontaan ja tiedottamiseen kasvaa.
  - » Tiedottaminen suomalaisen yhteiskunnan periaatteista ja toimintatavoista kotoutujille ja turvapaikanhakijoille.
  - » Tiedottamista kaikilla tietoyhteiskunnan välineillä: perinteiset keinot ja uudet digitaaliset mahdollisuudet
- Kuntalaisviestintä: oikeaa tietoa oikeaan aikaan
  - » Asukastilaisuudet, eri viestintävälineet
  - » Median vastuullinen viestintä
  - » SOME-keskustelu – miten taataan vastuullisuus?
- Viranomaisten keskinäinen viestintä
  - » Oikea-aikainen tiedon kulku viranomaiselta toiselle luo edellytyksiä onnistuneelle toiminnalle ja kuntalaisviestinnälle.

Yhteisöllisyys lisää turvallisuudentunnetta

- Yhteistoiminta kouluissa, asuinalueilla, yhdistyksissä ja harrastuksissa on tärkeää rasismien ennaltaehkäisyssä.
- Maahanmuuttajien osallisuutta ja kantaväestön kanssa tapahtuvaa vuorovaikutusta tukevia keinoja
  - » Osallistava suunnittelu ja päätöksenteko – maahanmuuttajatoimikunnat tms.
  - » Järjestötoiminnan kautta erilaiset kuntalaiset kohtaavat ja sosiaaliset verkostot laajenevat.
  - » Toiminta asuinalueilla ja asukasyhdistyksissä – luontevia kohtaamisia
  - » Lapsia ja nuoria yhdistävä toiminta kouluissa, opinnoissa ja harrastuksissa
  - » Kodin ja koulun yhteistyö
  - » Maahanmuuttajataustaiset ehdokkaat vaaleissa
  - » Äänestysaktiivisuuden lisääminen
- Myönteiset asenteet työelämässä.
  - » Työyhteisöjen on tärkeää valmentautua monimuotoisuuteen.

Väkivaltainen ekstremismi

Väkivaltainen ekstremismi

- Väkivaltaa käytetään, sillä uhataan, se oikeutetaan tai siihen kannustetaan aatemaailmalla perustellen

Väkivaltainen radikalisoituminen

- Prosessi, jonka kautta yksilöt päätyvät käyttämään väkivaltaa tai uhkaamaan sillä, kannustamaan siihen tai oikeuttamaan se aatemaailmalla tai ideologialla perustellen
- Väkivaltaisen ekstremismin ehkäisyn toimenpideohjelma tekeillä sisäministeriössä
- Väkivaltaisen ekstremismin ehkäisyn valtakunnallinen yhteistyöryhmä (Kuntaliitto mukana)
- Kaupungeissa (Helsinki, Turku, Oulu) paikalliset yhteistyöryhmät, joissa poliisin ja suojelupoliisin lisäksi kuntien opetus-, sosiaali- ja terveystoimi sekä järjestöt

Kuntien turvallisuussuunnittelu

- Paikallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on ennalta ehkäistä ja torjua onnettomuuksia ja tapaturmia, rikoksia, häiriöitä ja parantaa ihmisten turvallisuuden tunnetta.
- Turvallisuussuunnitelman laatii kunnan virkamiesjohto poliisin ja pelastuslaitoksen sekä paikallisten yhteisöjen, kuten elinkeinoelämän, seurakuntien ja kansalaisjärjestöjen kanssa.
- Tavoitteena on, että kunnan- ja kaupunginvaltuustot käsittelevät paikalliset turvallisuussuunnitelmat ja seuraavat niiden toteutumista. Tätä kautta turvallisuus tulee osaksi kunnan tai kaupungin toimintastrategiaa ja johtamista.
- Turvallisuussuunnitelman voi yhdistää sähköiseen hyvinvointikertomukseen.
- Turvallisuus on yksi keskeisimmistä kunnan menestystekijöistä, siksi kunnissa siihen panostetaan.

Kiitos mielenkiinnosta!

timo.kietavainen@kuntaliitto.fi

Lisäinfoa kunnista ja Kuntaliitosta:
www.kunnat.net

